

ACC. N:R M. 11066:1.

Min far höll på gamla seder och när jag växte upp firade vi jul på gammeldasvis, jag har nog glömt en hel del men något kommer jag ihåg. Vi slaktade en vecka före jul, bryggde julöl och stöpte ljus, vi hade ett stort bygekar som stod i brygghuset och dan före julafton på kvällen eldades i den inmurade grytan och koktes vatten och så skulle alla bada och ingen fick smita undan för då blev far arg. Några dagar före jul körde far och mor till Malmö och handlade vad som behövdes till julen, det var ju mest kaffe och socker och spritvaror för allt annat hade man ju hemma på den tiden och när julklappar som de har nuförtiden var det inte frågan om då, julgran hade vi inte. Allting i huset skulle putsas och skuras till jul och man skulle göra fint i uthus och stallar också. När särskilda juldekorationer hade vi inte, mer än en halmkrona som fruntimmerna gjorde till jul, jag minns inte hur den var gjord mer än att den var fasligt grann. Mor hade många gamla vävnader och långa bänkatäcken, jag tror de kalla dem opphämta, som hon hämta fram ur kistan och lade på bänkarna i stuan och när hängdes på väggarna. Vid fyratiden på eftermiddan julafton skulle alla sysslor vara klara, alla skulle vara klädda och färdiga för julfirandet och så samlades drängarna och pågarna

1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf. 34

ACC. N:R M. 11066:2.

och hade bössor med sig och skött in julen, de stod och sköt utanför toskelängan och sen skulle de gå till de närmaste gårdarna och skjuta, men först skulle de gå in i stuan och där församlades alla gårdens manfolk för att dricka julasupen, alla fick vars två supar och på bordet stod en skål med kagesocker och en skål med klenor. Därmed hade helgen börjat. Klockan 7 skulle måltiden börja och det var dukat långbord i folkastuan med vita drällsdukar och sex tända ljus på bordet. Var och en fick sin julahög som man sen tog med sig. Det var dukat fram korv och ost och olika sorters bröd, revbensspjäll och skinka och annan slaktemat och så var det starkt julaöl i tennstop och brännevinsflaskan som det stod Gustaf III på gick runt så de fick slå upp efter behag, när den var tom gick far och tappa på den, men jag såg aldrig att nån söp sig full vid bordet, det skulle också varit en skam.

Så serverades fisken och risgröt efteråt och det hörde till med både grötrim och mandel i gröten, när jag var liten påg hade mor lärt mig ett rim men när det blev min tur, blev jag rent olycklig för jag hade glömt rimmet. När vi hade slutat måltiden skulle vi allihop gå in i kammaren där mor hade en liten orgel och så spela hon en julpsalm och

2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 11066:3

3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

vi sjöng alla med. Alla var med hela kvällen både pigor och drängar och senare serverades kaffe och julakakor, manfolken fick toddi och fruntimmerna vin eller punsch, undertiden gissa vi gåtor, knäckte nötter och lekte julalekar, vi hade en som kallades "sko blacken", man skulle sitta på en stång och hålla balansen med två käppar, en lek hette "preja gyltor", man fick händerna bundna under hasorna och så startade en ifrån vart hörn i stuan och möttes mitt på golvet, så skulle man försöka välta kull varandra. En annan lek hette "skjuta hjorten", då ställde man upp sig i en rad och en frågade om han fick skjuta en hjort. Ja, ta den bakersta, svarade de och så slog de huvuden ihop och det blev en faslig röra. En lek hette "sko här", då skulle man sitta på ändan på golvet och en annan skulle försöka och ta tofflan, man fick inte resa sig till försvar så det var inte så lätt att klara sig.

Vid 12-tiden på natten serverades det mat igen, det skulle vara sylta och rödbetor och sen stek och så öl och brännvin. Vi satt uppe till kl. 1 - $\frac{1}{2}$ 2, så det blev inte så mycken sömn för kl. $\frac{1}{2}$ 4 skulle vi upp och sköta om i stallet, vi skulle vara färdiga där före kl 5, för sen fick inga sysslor göras på juldagen, mer än ge djuren foder och så

ACC. N:R M. 11066:4

4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

skulle vi åstad till julottan alla. Vi satte ljus i fönstren på juldags-
morgon men bara de fönster som vette mot vägen. Juldagen skulle man
stanna hemma, nån visiter gjordes aldrig då. Annandan hade vi för det
mesta besök av släktingar eller också var vi bjudna till dem. ~~XXXXXXXXXX~~
Om vi var hemma kom det nästan alltid omklädda på kvällen, de skulle
alltid trakteras och man försökte finna ut vad det var för nån. Ibland
kom det nån som kastade in en julagubbe, det var ett gammalt kåstaskaft
som de hade klätt på nån gamla kläder och spikat en tvärribba till armar.
Den som kastade in den var mycket kvick ut igen och då gällde det att
sno på ut och försöka få tag i honom. - -
Man hittade också på en massa hyss, jag kommer ihåg en jul vi kom ut
i stallet på juldagsmorgonen vid halvfyratiden och skulle gödsla, så
kunde vi inte få upp dörrarna och när vi tittade närmare efter så hade
det varit nån på natten och skyfflat in gödsel i hela stallet så vi hade
minst två timmars arbete att göra rent, så vi kom inte till julotta det
året. Det var emallertid nån som sladdra, så vi fick reda på att det var
Björkmans drängar som hade varit framme och då skulle vi ju hämnas. På
nyårsnatten smög vi oss in i Björkmans stall och så rullade vi in tio

ACC. N:R M. 11066:5.

5 .

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

börar gödsel från middingen och placerade den i stallgångarna, sen tog vi alla selarna, jag tror det var till åtta hästar och så selade vi på korna så långt selarna räckte, sen slapp vi in grisasuggan i foderloen och så hade vi klart i stallet. vi var tre i sällskap, det var jag och vår dräng Hans och så vår toskeman som hette Fridholm. Björkmans drängkammare låg på gaveln i en flygel och det var en hög och nästan lodrätt trappa ditopp. Den flyttade vi så undan, och så hämta vi deras största bygekar ifrån tvätthuset, det rymde säkert 200 liter, det satte vi där drängkamartrappen stått så långt in så det inte syntes och så asa vi det fullt med vatten, jag tror visst vi höll på över en timme och bar vatten. Hans och Fridholm gick hem sen men jag gömde mej bakom ett par små granar i närheten för jag ville se hur det gick. Det var stjärneklart så jag hade bra utsikt och vid femtiden kom drängarna ut, både Hans Olin och Ola och di stört bägge på huvudet i karet så vattnet stängte omkring. Röjtaren, Ola Olsson låg kvar inne i drängkammaren, men han hörde ju förfärliga svordomar därute, så han fick på sej böjserna och kom ut. När drängarna hörde att han

ACC. N:R M. 11066:6.

att han kom, höll de sig tysta för de tyckte väl att han också kunde få sig ett dopp, och det fick han. Ola Olsson var rätt tjock, så när han åkte i karet plumsade det så förfärligt så Björkman hörde det och kom ut och fick se det hela. Björkman sa sen till far att han hade inte haft så roligt på åtskilliga år. Och vi tyckte att vi hade fått en bra hämnd.

Sen jag blev gift höll vi så gott vi kunde på de gamla julsederna, från min hustrus hem i Dalbytrakten förde hon väl med sig lite nyheter i matordning, i hennes hem hade de ett fasligt överflöd med mat om julen men vi blev överens om att ha det så där lagom. Så länge vi hade ställe firade vi jul ungefär på det gamla viset, sen blev det ju nån ändringar barnen kom och vi hade julgran till dem och så blev det vanligt med julklappar. Vi slog in dem i paket som vi skrev små vers på, nån tomte har vi aldrig haft . Numera, sen min hustru dött och jag är ensam, gör jag inte så stor affär av julen, jag hör gudstjänsterna i min radio och julafton är jag i min älsta dotters hem. Hon är den enda som har hållit litet på de gamla sederna, men allting är ju annorlunda nu, så de gamla jularna kan man bara uppleva i minnet.

6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 11066:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf. 55

När jag växte upp spelade vi titt Picka fyrka, vi var en fem, sex pågar och så satsade vi vars en kopparslant, för det mesta en fyrastyver och så la vi pengan på marken och släppte en blykula på den, den som kunde träffa med kulanså att pengan vände sig, hade vunnit den.

Vi spelade Per i hålan också och då var vi en fem, sex som spelade, vi gjorde hål i marken i en cirkel med minst två meter mellan var håla och så en i mitten. Vi hade en boll och små klubbor som vi slog till den med (i Särslöv hade de krägeda käppar) och nu kommer jag inte ihåg riktigt hur det gick till mer än att vi skulle ha bollen i den mellersta hålan, men den for hit och dit och det var ett fasligt rantaföjtande när vi skulle passa var sin håla och så försöka få bollen mot mitten.

Och så lekte vi ett slags handboll och då var vi både tjejer och pågar med vi var två lag och vi hade ett gammalt kåstaskaft som vi satte nävarna på allihop och den överste skulle börja spelet, vi kastade lyror efter vissa regler, men de kommer jag inte ihåg nu. Ibland när tjejerna var med så lekte vi änkelek. Vi spela mycket kägler i Djurslöv, vi hade en plats i Björkmans skogsdunge som vi hade till kägelbana och där spela vi var och varannan kväll, där kom en skomakare och en skräddaregesäll och var med

ACC. N:R M. 11066:8

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och de tyckte det var för lite att spela om fyrastyvror som vi pågar brukade och de föreslog att vi skulle sätta en tredaler på vart parti.

En kväll förlorade skomakaregesällen över fyra kronor och han tjänte inte mer än fem kronor i veckan så han var rent till sig för han visste inte var han skulle få mat ifrån till hela veckan, han hade kvinga och två barn. Mor blev arg när hon hörde det och sa att vi fick inte spela så högt och hon skicka en hel korg med mat ner till skomakaren.

En kväll kom far upp till kägelbanan och hade sällskap med ett par storbönder från Särslöv, de ville tvunget spela och de hade hört att jag var duktig spelare så de ville spela med mej och sätta fem kronor. Far sade att jag fick inte spela så högt, men den ene bonden sa; A, skit, la du pågen va me. När vi gick hem hade jag vunnit femton riksdaler och far sa till mig: du får inte si de ti mor.

Björkmannarna var mycket för idrott och tävlingar och de uppmuntrade oss till alla slags övningar, en gång fick jag en stor korg äpplen av Björkman för att jag kunde gå hundra alnar med en järnstång på rak arm.